

צִיָּן עֵבֶדָה וְצִיָּר הַנִּגְבִּים

עֵבֶדָה:

נחל צין, שזורם ממכתש רמון ועד הערבה, הוא מהגדולים שבנחלי הנגב ונחל האכזב השלישי בגודלו בישראל אחרי פארן והערבה. בנחל צין נמצאת פינת החמד המדברית עין עבדת - מעיין שבו שוכנים בעלי חיים וצמחים לרוב. מעל נחל צין, באזור עין עבדת, נמצאת רמת עבדת, שעליה העיר הנבטית עבדת. הטיול שלנו יתמקד בעיר ובמעיין - שניהם גנים לאומיים של רשות הטבע והגנים.

איך מגיעים:

ממשיכים מבאר שבע דרומה. בצומת טללים פונים שמאלה לכיוון מצפה רמון ובצומת חלוקים פונים ימינה (דרומה), לכיוון מדרשת שדה בוקר וקבר בן-גוריון. בעקבות השילוט פונים לכיוון עין עבדת. עוברים את עמדת תשלום הכניסה, ויורדים עם הכביש עד למגרש החניה המסודר הסמוך לעין מורץ.

מומלץ להשאיר את הרכב השני במגרש החניה בסמוך למערות: לבעלי שני רכבים הנזירים [3]. למגרש החניה הזה מגיעים על ידי נסיעה דרומה משדה בוקר לכיוון מצפה רמון, מעט לפני הק"מ 123-ה לפנות שמאלה בעקבות השילוט לחניה. שימו לב כי לא ניתן להתחיל את המסלול מנקודה זו, אלא רק לסיים בה.

עין עבדת (שמורת טבע בתשלום):

מגרש החניה נמצא ליד עין מור (מספר 1 במפה), שם נוכל לראות את עצי צפצפת הפרט הגדלים ליד המעיין. הצפצפה היא שריד לתקופה אקלימית לחה יותר בנגב והיא נמצאת רק בעין מור ובעין שביב.

מעין מור מתחילים ללכת בקניון עין עבדת המתחתר בסלעי הקרטון והגיר המרכיבים את רמת עבדת. תוך כדי הליכה אפשר לשים לב ליעלים הרבים סביב. רוב השנה חיים הזכרים ונקבות בעדרים נפרדים והם נפגשים רק בעונת היחום בספטמבר - נובמבר.

בציודו של הנחל ניתן לראות אלה אטלנית שאמדן שנות חייה עומד על 250 (והיא צעירה יחסית לאלות בנות 700 שנה הקיימות בנגב). ממשיכים מעץ האלה עד למעין. גובה המפל [2] הוא כ-15 מטר ואסור להתרחץ בו (גן לאומי מוכרז) מעליו ניתן לראות ציפורים רבות ולעיתים המצוקים בסביבה הם אתר קינון לנשרים.

עין עבדת הוא מעיין שכבה והמים בו הם מים גשמים שזורמים מתחת לאדמה על שכבה אטומה עד שהם מוצאים פתח יציאה באזור הקניון.

ניתן לחזור למכונית אך מומלץ לטפס במדרגות החצובות בסלע אשר נמצאות בצד ימין בסמוך לבריכת המפל של עין עבדת. מטפסים עם המדרגות בזהירות וממשיכים בשביל היפיפה, דרך תצפית עליונה על המפל, עד אשר מגיעים לחורשת צפצפת הפרט.

בעלי רכב אחד ישובו חזרה על עקבותיהם עד לחניון בעין מור, ואילו בעלי רכב שני שממתין בחניון העליון, ימשיכו מכאן במסלול הסולמות. במסלול זה רואים את מערות גדולות בסלע בהן מקננות יוני סלע וכן כוכי התבודדות של נזירים ביזנטיים [3]. בסוף העליה, נגיע לחניון בו נמצא הרכב השני.

עבדת הנבטית:

מעין עבדת נחזור לכביש באר שבע - מצפה רמון ונסע דרומה (כיוון מצפה רמון), עד לכניסה לגן לאומי עבדת [4] (שמורת טבע בתשלום).

העיר עבדת נמצאת על במת הר שהינה חלק מרמת עבדת. בעוד שהאזור שסביבה זוכה לחמישים מ"מ גשם בשנה, עבדת זוכה למאה מ"מ גשם בשנה, וזה מה שעודד את הנבטים לגור בה (שימו לב שהגדרת מדבר המקובלת בימינו היא כל שטח שיורדים בו מתחת למאתיים מ"מ גשם בשנה). עבדת, שנקראת על שם אל נבטי שגם כמה מלכים נבטים נקראו על שמו, צמחה כתחנה בדרכי שיירות על נתיב סחר הבשמים, שהובילו מתימן ודרום ערב לפטרה ומשם לנמלי עזה. הישוב שקם במאה השלישית לפני הספירה וגדל עם הזמן למספר מאות תושבים, הפך לעיר פרזות קטנה כחלק מהתמונה הישובית הנבטית בנגב. מומחיות הנבטים היתה בניצול המשקעים בצורה מיטבית, תוך אגירה ואכסון המים לתבואות ולמרעה. באקרופוליס (החלק המרכזי) של העיר הוקם מקדש שניתן לראותו בצורה יפה בסיוור במקום.

בשנת 106 לספירה סיפח הקיסר הרומי טריינוס את הנבטים לאימפריה רומית, הממלכה הנבטית שבירתה פטרה הפכה להיות פרובינקיה ערבית (בדומה ליהודה) ותושביה המשיכו לעסוק בחקלאות ולשמש כתחנת מעבר וחסן לשיירות בדרך הבשמים. בתקופה הביזנטית, לאחר קבלת הנצרות על ידי האימפריה הרומית, גדלה העיר ומנתה כ-3000 תושבים. תושביה התנצרו, ניקו את שיירי המקדשים הנבטים בעיר והקימו שתי כנסיות ומנזר. לצד אלו עמדה מצודה גדולה שתשמש מרום מפלט כנגד פלישות שבטי המדבר. נראה שהעיר נחרבה בפלישת הפרסים לארץ בשנת 614 לספירה.

בסיוור באתר תוכלו לראות את מערת הכוכים עם סימני נבטים על המשקוף [1 במפה], בית אמידים - בית דו-קומתי עם בור מים גדול [2], מגדל בעל תפקיד ציבורי או בטחוני בעל שיטת בניה מרתקת [3] ומתקני איסוף מים [4]. כמו כן, לרגלי העיר, ליד החניה, התגלתה באר בעומק שישים מטר לצד בית מרחץ שהשתמש במים שלה, גת עתיקה [5], מצודה [6], הכנסיות הדרומית והצפונית [7-8], מבנה מגורים ומערכת אכסון שאפיינה את ההסתגלות לחיים בתנאי המדבר.

מידע שימושי - גן לאומי עבדת:

שעות הפעילות:

(הכניסה לגן עד שעה לפני שעת הסגירה הרשומה)

בשעות קיץ:

- ראשון-חמישי: 8:00-17:00 | שישי וערבי חג: 8:00-16:00

בשעות חורף:

- ראשון-חמישי: 8:00-16:00 | שישי וערבי חג: 8:00-15:00

ערב ראש השנה, ערב יום כיפור וערב פסח:

- 8:00-13:00

מחירי הכניסה:

מבוגר:

28 שח

ילד או אזרח ותיק:

14 שח

סטודנט:

24 שח

טלפון:

08-6555684

שימו לב:

כניסת כלבים לשמורה אסורה - במקום ישנו מתקן השגחה על כלבים.

מסלולי נוספים לערים נבטיות באתר טיולי:

שיבטה, ממשית ותל ניצנה.

